

Andrea Roe

Örökkön örökké (2012)

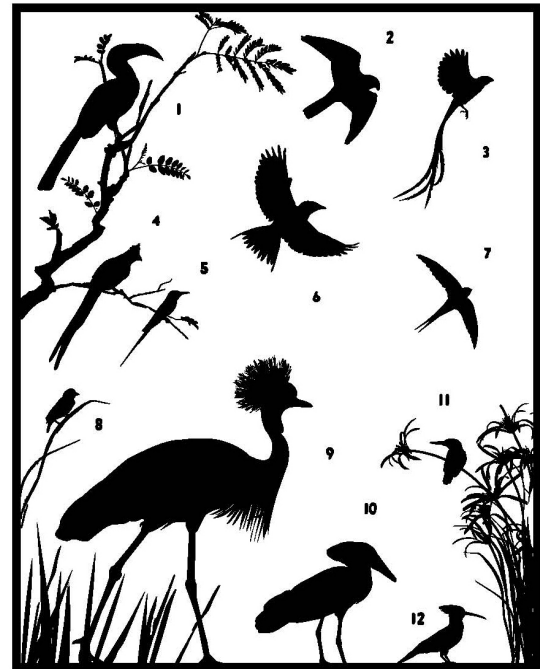
A jégmadár (2006)

Feketerigó-menaszéria (2007)

Szula (2007)

Andrea Roe művészetében kiemelt helyet foglal el az állatfajok tudományos osztályozása a „vadtól a háziastott-, a fajtisztától a keresztezett állatokig”, mely önkényesen meghatározza az egyes fajok jövőjét és befolyásolja az emberek hozzájuk fűződő viszonyát. Filmjeiben Roe a taxidermia, vagyis az állatkitömés folyamatát örökíti meg, illusztrálva a preparátor által végzett kitömés technikáit és olyan „speciális praktikákat, melyektől elevennek tűnik az állat tetem”. *Örökkön örökké* című munkájában a preparát galambot a „halált imitáló transzállapot” jellegzetes testhelyzetébe merevítette, utánozva a madaraknak azt az ösztönös viselkedését, amely során önvédelemből halottnak tettetik magukat. A művész ezzel kérdőjelezi meg a taxidermia „örökkévalóságig tartó elevenességének” paradox állapotát, amely az állatok mesterséges póza ellenére is, azt az érzést kelti bennünk, „mintha bármelyik pillanatban újraéledhetnének.”

A szövegben található idézetek forrásai a művészekkel készített interjúk, melyek a www.translocal.org weboldalon olvashatóak.

James Prosek: Madár fal / Bird Wall (2013)

Andrea Roe

Forever and Ever (2012)

Kingfisher (2006)

Blackbird-menagerie (2007)

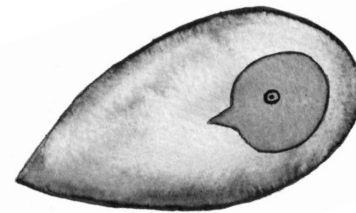
Gannet (2007)

The arbitrary power of scientific classification of animals from 'wild to domesticated, from the purebred to the hybrid', that determines the future of individual species and the human attitude to them, is one of the key concerns of Andrea Roe's practice. Through her films depicting taxidermy processes, the artist portrays both the figure of the taxidermist and his object, following the skilful transformation with the help of 'special effects to make something look alive.' The dove in *Forever and Ever* is captured in the moment of a 'death-mimicking trance', a situation in which the bird pretends to be dead as a strategy for self-defence. Here the artist questions the paradoxical 'state of perpetual aliveness' in taxidermy, in which animals appear to be 'on the brink of revival and with the potential to become animate at any moment.'

The quotations are taken from interviews with the artists published on www.translocal.org.

London Fieldworks: Szuper királyság / Super Kingdom (Mussolini) (2008)

Mint a madár / Like a Bird

Madárökológia a kortárs képzőművészetben

/ Avian Ecologies in Contemporary Art

2013/12/13 – 2014/01/26 • Megnyitó / Opening: 2013/12/12 19.00

Művészek / Artists:

Greta ALFARO (ES) • Anca BENERA & Arnold ESTEFAN (RO) • KASZÁS Tamás – LORÁNT Anikó (Ex Artists Collective; HU) • KISSPÁL Szabolcs (HU) • LONDON FIELDWORKS (UK) • James PROSEK (USA) • Andrea ROE (UK)

Kurátorok / Curated by: Maja & Reuben FOWKES

A *Mint a madár* című nemzetközi csoportos kiállítás a madarak és a kortárs képzőművészet kapcsolódási pontjaira fókuszál, témája lehetőséget nyújt olyan ellentmondásos kérdésvetetések körüljárására, mint az ember természethez fűződő változó viszonya, a környezet-tudatosság kihívásai, vagy az ökológia politikai dimenziói. A kiállítás azon két szélsőséges tézis közé helyezi magát, melynek egyik véglete emberközpontúsága révén a madarakat csak metaforaként tudja értelmezni, a másik pedig, poszt-humanista megközelítéséből adódóan egy fajok közötti dialógus létrehozását sürgeti. A kiállítás címe a magyar neo-avantgárd egyik ikonikus alkotására utal, Haraszty István 1972-es *Mint a madár* című művére. A madarat és a kalitkát ötvöző alkotás, egy tisztán emberközpontú nézőpontból, a saját korában a szocializmus alatti szabadság hiányának szimbóluma volt. Míg a nyilvános közbeszédben a madarak főként ideológiai, mitológiai vagy nemzeti szimbólumok formájában és rétegeiben vannak jelen, addig ez a kiállítás arra próbál rákérdezni, hogy lehetnek-e más dimenziói a madarakhoz fűződő képzeletünknek ebben a mindannyiunkat érintő ökológiai vész helyzetben?

A kiállítás szembeállítja a madarakkal kapcsolatos általános elképzeléseket és a madárfajokat megkülönböztető ornitológiai megközelítést, mely utóbbi egyebek mellett a madarak közötti kommunikáció komplexitásából, színes tollazatuk bonyolult vizuális kódjaiból, és kontinensek közötti vándorlásaikból indul ki. A történelem során a madár különféle antropomorf formákban jelent meg: az emberiség másvilágról, lélekről, szabadságról és békéről alkotott elképzeléseinek metaforájaként, vagy a nemzeti öntudat szimbólumaként. Ugyanakkor az embert és a madarat elválasztó szakadék miatt a madarakra egyaránt tekintünk zsákmányként, élelemforrásként, trófeaként és házi-, vagy használatként is. A *Mint a madár* című kiállítás a madarakkal való találkozás különböző területeit térképezi fel, miközben arra a kérdésre keresi a választ, hogy ez a metafora vajon nem hozott-e létre új jelentéseket a kortárs kritikai megközelítés számára. A kiállításon résztvevő művészek között van, aki a madarak városi környezetéhez való adaptálódási képességeit vizsgálja, más a madarak és emberek közötti produktív vidéki együttéléssel, vagy az egyes fajok áttelepítéséből adódó problematikus környezeti hatásokkal foglalkozik. A természetvédelemmel kapcsolatos viták, a művészet és tudomány közötti hol kiegészítő, hol konfrontatív diskurzív kapcsolat, valamint a természet emberközpontúságának általános kritikája egyaránt felvetődik a kiállításon. A kiállított művek felfedik azokat az ellentmondásokat, amelyek a madarakhoz kapcsolódó szimbolikus elképzelések, a mitikus és a nemzeti tudatban elfoglalt helyük, valamint a tradicionális kultúrák madarakhoz fűződő szövevényes és érzékeny viszonya között feszülnek.

Like a Bird is a group exhibition with a focus on avian ecologies in contemporary art, a theme that provides a platform to investigate intricate questions around the changing human relationship to the natural world, the channelling of environmental awareness and its political dimensions. It examines the dynamic counterpoints between the anthropocentric tendency to perceive birds as metaphors and the rival post-humanist affinity for intra-species dialogue. The title of the exhibition refers to an iconic work of the Hungarian neo-avant-garde, István Haraszty's *Like a Bird* from 1972, an elaborate piece combining a bird and a cage that was primarily understood at the time as a symbol for the lack of freedom under socialism. While avian encounters in the public sphere are still layered with stratum of ideology, mythology and national identity, this exhibition asks whether there is today an additional dimension to the avian imaginary, namely that of endangeredness and a shared ecological predicament.

The exhibition sets up a counterpoint between birds as a species, the distinctiveness of which ornithology locates in the complexity of avian communication, both through birdsong and the intricate visual codes of their colourful plumage as well as their intercontinental migrations, amongst other specificities, and the place they inhabit in the popular imagination. While historically birds have figured as metaphors for human visions of the other world, the soul, freedom, peace, as well as symbols of national identity, they have at the same time been hunted for food, trophies and fashion, justified by the assumption of an unbridgeable abyss between humans and animals. *Like a Bird* considers the migration of the avian metaphor as it colonises new meanings in contemporary critical practice, while at the same time investigating the territories for encounters with real birds today.

Like a Bird features artists whose work engages with the ecological adaptability of birds to urban settings, the productive cohabitation of birds and humans in the countryside, as well as the problematic environmental implications of the over-management of species and their habitats. Controversies around conservation, the discursive relationship of art and science, alternating between complementarity and conflict, along with the general critique of the anthropocentric attitude to nature, are equally at stake here. The exhibited works also address the discrepancies between the symbolic visions of birds and the territories they inhabit in mythical and national psyches and the subtle and sensuous relation to birds in traditional and non-alienated cultures.

A kiállítás a Translocal Institute által szervezett River School program része, a Green Art Lab Alliance (GALA) keretén belül az Európai Unió Kulturális Programjának támogatásával valósul meg. / The exhibition belongs to the River School programme of the Translocal Institute and is realised in the frame of the Green Art Lab Alliance (GALA) and with the support of the Culture Programme of the European Union.

Trafó Kortárs Művészetek Háza, Trafó Galéria
1094 Budapest, Liliom utca 41.
tel/fax: +36 1456 2044, fax: +36 1456 2050
gallery@trafo.hu, www.trafo.hu
Nyitva: keddtől vasárnapig 16-19h, előadási napokon 16-22h

trafo
galéria

Translocal
Institute

20 éves
az
nka

 Culture

KK
KÁLI KÖVEK

Greta Alfaro

In ictu oculi (2009)

Greta Alfaro filmjén egy csapat keselyűt látunk természetes élőhelyükön a spanyol Navarra tartomány hegyei között, amint letarolnak egy ünnepi lakomához terített asztalt. Jelenlétük olyan, a keselyűkhöz kapcsolódó fogalmakat idéz fel, mint „a halál, a betegség, a piszkosság vagy a háború”, miközben a film a Vanitas festmények képi hagyományaira épít. A művész ezekkel az eszközökkel érzékelteti az élet átmenetiségét, valamint azt a haszontalan igyekezetet, amivel saját mulandóságunkon próbálunk úrrá lenni. A film emellett szembeállítja egymással a keselyűk rossz megítélését és sötét szimbolikáját, azzal a biológiailag nélkülözhetetlen szereppel, amit amúgy dögevőként betöltenek a természet körforgásában.

In ictu oculi (2009)

Anca Benera és Arnold Estefan

Városi vadon: Emberi befolyás a madarak társas életére (2012-13)

A bolygót sújtó emberi beavatkozás hatásaira reagálva, mely „olyan tempóban sodorja a kihalás szélére az élővilágot, amivel az állatok és növények fejlődése nem képes lépést tartani”, Benera és Estefan műve olyan példákra mutat rá, melyben a vad élővilág adaptálódik az ember által átalakított környezethez. A művészek a környezeti tényezők és a társadalmi szokások közötti feszültségre hívják fel a figyelmet azzal, hogy egymás mellé helyezik hírek fejléceit és olyan talált képeket, amelyek szokatlan városi környezetben fészket rakó madarokról készültek. Ugyanakkor a művészek egyfajta burkolt kritikát is megfogalmaznak a gazdasági válságot kiváltó spekuláción és profiton alapuló globális rendszerrel szemben, mely a „legfontosabb teendőként a gazdaság természetének újragondolását” határozza meg.

In ictu oculi (2009)

Kaszás Tamás és Loránt Anikó
Szárnys létem ott susog,
madár lábon futni fog (2013)

A kertben vagy gyümölcsösben elhelyezett madárodúk egyrészt segítséget nyújtanak a madarak számára, hogy életben tudjanak maradni az egyre szűkülő természetes élőhelyükön, másrészt felhívják a figyelmet arra, hogy „milyen jelentős szerepe van ezeknek a fajoknak a természetes egyensúly megőrzésében az organikus gazdálkodáson belül is”. A különböző madárfajok biológiai igényeit szem előtt tartva, Kaszás Tamás olyan struktúrákat épített, melyek a Bauhaustól kölcsönzött stílusjegyeket hordozzák magukon, és melyek mintha „egy elképzelt, a modernizmus esztétikáját használó törzsi kultúrához” tartoznának. Lóránt Anikó rajzai ehhez hasonlóan egyfajta „öntudatlan környezetvédelmi megközelítést” tesznek láthatóvá, és olyan múltbeli hagyományokhoz nyúlnak vissza, melyek túllépnek a modern társadalmak „elidegenített tudásán”, és melyek már elvesztették az összhangot a természet ritmusával.

Greta Alfaro

In ictu Oculi (2009)

Greta Alfaro’s film was shot in the Spanish mountains of Navarra and features vultures in their natural habitat, capturing the moment when the birds decide to descend on a table set for a feast. Drawing on the tradition of Vanitas paintings and relying on the symbolic representation of vultures as ‘death, illness, dirt or war’, the artist points to the impermanence of life and futile attempts to control it. Nevertheless, the film confronts the dark symbolism and ‘bad reputation’ of the vulture in human circles with their indispensable biological role as ‘cleaners of the fields.’

In ictu oculi (2009)

Anca Benera and Arnold Estefan

Urban Wildlife: The Human Influence on the Social Life of Birds (2012-13)

In ictu oculi (2009)

Commenting on the impact of human interference with the planet in which ‘humans are driving animals and plants to extinction faster than they can evolve’, Benera and Estefan’s work focuses on instances of the ‘adaptation of wild populations to human-created conditions’. By juxtaposing news headlines with found images of nesting birds in unusual urban settings, the artists draw attention to the interconnectedness of environmental factors with social conventions. The artists also offer an implicit critique of flawed global systems based on speculation and profit that are at the root of ecological crisis and therefore to ‘rethink the nature of economics is the most important step.’

In ictu oculi (2009)

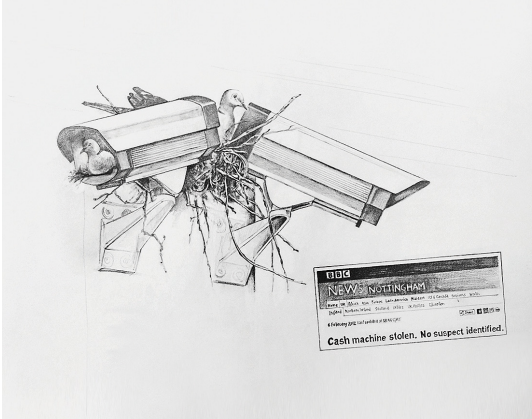
Tamás Kaszás and Anikó Loránt
My rustling soul is flying high
and will run on bird legs far (2013)

In ictu oculi (2009)

Building houses for birds in gardens and orchards does not only help the species to survive in the always shrinking natural habitat of old woods, but also acknowledges them as an ‘important part of the nature balancing system in organic horticulture.’ After consideration of the biological needs of various species of bird, Tamás Kaszás builds Bauhaus-like structures of an ‘imagined tribal culture that uses modernist aesthetics.’ Similarly Anikó Loránt’s drawings reveal an ‘unconscious environmentalism’ and reconnect with past traditions that reach beyond the ‘alienated knowledge’ of modern societies that are out of step with natural rhythms.

Greta Alfaro: In Ictu Oculi (2009)

Anca Benera & Arnold Estefan: Városi Vadon: Emberi befolyás a madarak társas életére / Urban Wildlife: The Human Influence on the Social Life of Birds (2012-13)

In ictu oculi (2009)

KissPál Szabolcs

Nagy Magyarországek (2013)

In ictu oculi (2009)

KissPál Szabolcs munkájának kiindulópontját a veszélyeztetett kerecsensólymok elektronikusan nyomon követett repülési útvonala adja. A kerecsensólyom szorosan kötődik a magyar nemzeti mitológiában szereplő Turul madárhoz, mely a legenda szerint egykor elvezette a magyar törzseket „jövendő országuk földjére”, a Kárpát-medencébe. Több mint egy évezreddel később, napjainkban egy európai ökológiai programnak köszönhetően nyomon követhetjük a madárfaj repülési szokásait, melyek mintája a „Nagy-Magyarország lehetséges territóriumát” rajzolja körül. A mű kritikus szemmel vizsgálja a „valós és a szimbolikus, valamint a történelmileg konstruált nemzeti identitás” két elentétes kategóriája közötti ellentmondásokat.

In ictu oculi (2009)

London Fieldworks

Szuper királyság (2008)

Megérzés és tudás között (2009)

In ictu oculi (2009)

A *Megérzés és tudás között* című film egy vadászból lett természetvédő útját követi nyomon Dél-kelet Brazília esőerdőiben, aki sétája közben madárhang-utánzó képességeit is bemutatja. A természet tudományos vizsgálatát és a madarak röptéből vagy más, hasonló megfigyelésekből levont babonás következtéteket párhuzamba állítva, a művészek az állati és az emberi érzékenység összecsengését helyezik fókuszba. *Szuper Királyság* című munkájuk különböző struktúrájú madár-odúkból áll, melyeket egykori diktátorok után (Sztálin, Mussolini, Ceausescu) neveztek el, utalva az egyébként “ökológiai rulett” jellege miatt sokat kritizált „támogatott migráció vagy szervezett áttelepítés” természetvédelmi gyakorlatára. A London Fieldworks számára az ökológia „egy különösen összetett fogalom, ami egyaránt magába foglalja a legezoterikusabb tudományt és a legaljasabb politikai és ipari ügyeket”.

In ictu oculi (2009)

James Prosek

Madár fal (Zimbabwe és Easton) (2013)

In ictu oculi (2009)

James Prosek művében madarak sziluettjei és hozzájuk párosított számok láthatóak, melyek azokra a határozó könyvekből ismert illusztrációkra emlékeztetnek, melyek a különböző élőhelyekről származó fajok pontos azonosításához nyújtanak segítséget. A művész azonban elhagyja a megoldókulcsot, így a nézői várakozásokat összezevarva, az azonosítás helyett a természet egy alternatív, új irányból történő megközelítését javasolja. Mint mondja, “létezik egy, a természetben megélhető, másfajta tapasztalat, egy olyan megnevezhetetlen élmény, melynél anélkül figyelünk meg valamit, hogy pontosan tudnánk mi is az.” Prosek művészetének fókuszában a madarak és a halak állnak, akik „olyan közegben mozognak, ill. élnek, amelyben mi nem vagyunk képesek”, munkái révén a tudományos és művészeti tudás és tapasztalat egymás kiegészítését fedezi fel.

Szabolcs KissPál

Greater Hungaries (2013)

In ictu oculi (2009)

The flight paths traced on maps of Europe in Szabolcs Kisspál’s work are based on data collected by electronic tags on the endangered Saker Falcon, a bird species that is assumed to be the mythical Turul bird from Hungarian national mythology. In the original myth, the birds lead the Magyar tribes into the Carpathian basin, ‘showing them the land of their future country.’ A thousand years later, a European ecological programme makes it possible to trace their real flying habits and according to the artist, the actual distribution patterns indicate ‘the possible territory of Greater Hungary.’ The work critically examines the discrepancy between the ‘real and symbolic, as the two conflicting categories of historically constructed national identity.’

In ictu oculi (2009)

London Fieldworks

Super Kingdom (2008)

Between Premonition and Knowledge (2009)

In ictu oculi (2009)

The film *Between Premonition and Knowledge* follows the walk of a hunter turned conservationist in the Atlantic rain-forest of southeast Brazil, who shows off his bird mimicry skills. Exploring the parallelism between the scientific interpretation of nature and a superstitious reading of signs, such as the flight of birds, the artists point to the “intermingling of human and animal sensibility.’ *Super Kingdom* consists of compartmentalised bird-housing structures named after the totalitarian dictators Stalin, Mussolini and Ceausescu, commenting on the conservationist practice of ‘assisted migration or managed relocation’ that has attracted criticism for being a form of ‘ecological roulette.’ Ecology for London Fieldworks is ‘an increasingly complex story linking the most esoteric science with the most sordid political and industrial entanglements.’

In ictu oculi (2009)

James Prosek

Bird Wall (Zimbabwe and Easton) (2013)

In ictu oculi (2009)

James Prosek’s bird walls consist of black silhouettes of birds from various habitats with accompanying numbers, referring to the common exercises in field guides for accurate identification of the species. However, the artist chooses to omit the accompanying key, frustrating the viewer’s expectation to match the bird with its given name and proposes an alternative entry to nature to the usual one based on identification. As he explains, there is ‘another kind of experience we can have in nature, an unnameable experience, where we observe without having to know what something is.’ Focusing in his practice on birds (who can ‘move in an element we cannot’) and fish (who ‘live in a realm we cannot’), the artist explores the complementarity of scientific and artistic knowledge and experience.